

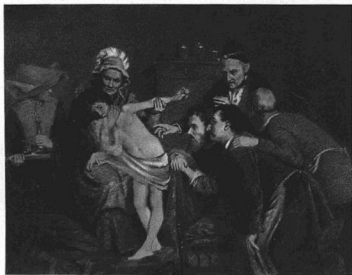
PACZKA FERENC

Április 20-án Berlinben elhunyt egy mindenféle ösmert és tisztelt magyar festő, Paczka Ferenc. Bár élete nagyobb részét nyugati országok világvárosaiban töltötte, mégis benső kapcsolatot tartott a magyar művészettel, amelynek utolsó tartózkodási helyén, Berlinben mintegy exponense volt s amelynek ideális érdekeiért nem színt meg fáradozni. Képeihez motívumait gyakran épp a magyar népeleiből választotta, nyarankint meg-megfordult Tolnaszántón, amelynek színgazdag népviseletét nagyon szerette s amelynek tájrészletét örömsel festette.

Paczka Ferenc részletes életrajzát barátja, akivel sok időt töltött együtt Berlinben, a tudós Laban Ferdinánd írta meg a „Művészet” 1908. évfolyamában, Mi ezúttal emlékezetét azzal újítjuk fel, hogy élete főbb mozzanatairól, fontosabb műveiről röviden beszámolunk.

Paczka Ferenc a pestmegyei Monoron született 1856 július 31-én. Atyja körorvos volt s gyermekel neveltetése miatt csakhamar átköltözött Budapestre. Művésziink itt ösmerkedett meg középiskolai tanuló korában a rajzsal, amelynek elemi fogásaihoz rajzlanára, Sirohmayersegiltette. A tanár buzdítására tizenhat éves korában Münchenbe került (1872), ahol az akadémia antik osztályára iratkozott be. Némi állami ösztöndíjat is kapott Budapestről. Kis ideig Seltz, majd Dietz volt a mestere, de nem folytathatta, mert a stipendiumot nem újították meg, Paczka szerint azért, mert munkáit „túláságosan modernnek” vélelmezték.

Nehéz helyzetében Simor hercegprímáshoz folyamodott, aki munkát adott neki, úgyhogy a fiatalember 1874-ben kimehetett Párizsba, ahol a már világhírű Munkácsyhoz akart beállni tanítványnak. De őt nem

PACZKA FERENC: ORVOSI VIZSGÁLAT. Rajz.
A Szépművészeti Múzeum tulajdona.

MUNKÁCSY MIHÁLY: TÁJKÉP. Tollrajz.
A Szépművészeti Múzeum tulajdona.

találván ott, Zichyt kereste fel, aki szívesen igazította útbá, a Waldmüller módszere szerint.

Itt festette „Koponyacsendélet”-ét s egy terjedelmes képet, a „Koldusok”-at (1876) s mind a kettőt kiállította a Szalonban. Még itt festette meg Pablo Sarasate képmását s aztán részben Itthon, részben Madridban, Velencében festegetett és másolatot, kiadósabb munkákba akkor fogott, midőn Rómába telepedett.

A nyolcvanas évekbe esnek nagyobb bibliai, történelmi vonatkozású kompozíciói, amelyekkel idehaza feltűnést keltett. A „Tétközlő fiú”-ra megkapta az egyházi festészeti díjat, „Szent Benedek kísértése”-re a II. társulati díjat, ezeken kívül megfestette „Emese álmá”-t, „Attila nászszékájá”-t, Visegrádon pedig Görgey tábornok nagy képmását. Mindezekben a munkákban teljesen kibontakozott művészi stílusa, még pedig a realiztikus felfogás és előadás irányában.

1896-ben elhagyta Rómát s Berlinben telepedett le. Ekkor már híres ember volt, nőül vette Wagner Cornéliát, a grafikai munkái révén jőnevi művésznőt, aki római tartózkodásuk idején festéssel is kezdett foglalkozni, sőt néhány képet közösen is festettek.

Berlinben sokfelől vették igénybe ecsetjét, jelesül keresett arcképfestővé lett. Emellett feldolgozta kedvelt tolnamegyei motívumait

(Komámasszony látogatása, Tolnamegyei típusok, Parasztlányok stb.). Szorgalmasan végzett akt-tanulmányokat is, amelyek egyike, a Guggoló nő, a Múcsarnokban is ki volt állítva. Görgeyn kívül hazai vonatkozású képmásait közül érdekessége és ereje révén feltűnést keltett Jászai Mari arcképe.

Nyaraikt mindig Tolnaszántón töltötte, s jellemző, hogy bibliai kompozícióit, amelyek nála egykor még egészen akadémikus beállításúak voltak, most közvetlenebbé, melegebbé alakítja azzal, hogy például az Útban Emausz féle c. képén a táj már típusosan túladunai s a szabad természet formái egészen eluralkodnak a stafflage felett. Efafta tájfestésel legfrissebb munkái közé tartoznak. Tolnaszántó színdús népviseletének köszöni palettája felrissülését, színeinek erőben való gyarapodását is. Elmondhatjuk, hogy legjobb képei éppen a hazai földdel, természettel, néppel való kapcsolatból születtek meg.

Művészetünk derék munkást veszített benne, aki nemcsak tehetségével, ecsetjével állott szolgálatába, hanem külföldi tartózkodása hosszú ével alatt sohasem szünt meg annak erkölcsi érdekeit propagálni s ha mód volt rá, fiatal magyar művészeknek kezére járni. Nyájassága, mesterkéletlen jósága és egyszerűsége voltak jellemének alapvonásai. Mindenképen okunk van tehát elhúnytát gyászolni.

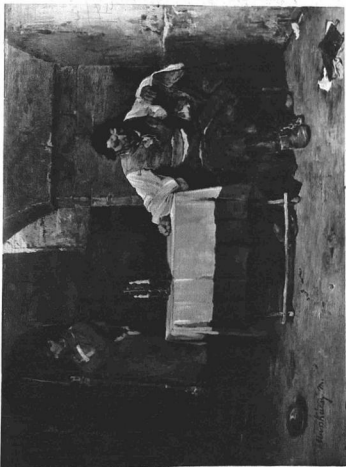
MUNKÁCSY MIHÁLY: KÖPÜLŐ ASSZONY.

ORSZ. M. KIH.
KEPZŐMŰVESZETI
FŐISKOLA

MUNKÁCSY MIHÁLY: VIDOVSZKY MAMA.

ORSE. M. KIR.
KÉPZŐMŰVESZETI
FŐISKOLA

MUNKÁCSY MIHÁLY: TANULMÁNY A SÍRALONHÁZHÓZ. (Szépművészeti Múzeum)

ISSZÉ M. KUR.
KÉPZŐMŰVÉSZETI
MUSEUM